

KMP.574.16.2014.WS

Raport
przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji
z wizytacji Krajowego Ośrodka Zapobiegania
Zachowaniom Dys socjalnym w Gostyninie
(wyciąg)

1. Wstęp

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192) oraz działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, dnia 5 lutego 2014 r., do Krajowego Ośrodka Zapobiegania Zachowaniom Dys socjalnym w Gostyninie (zwanego dalej Ośrodkiem lub jednostką) udał się Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich dr Ryszard Czerniawski oraz pracownicy Zespołu *Krajowy Mechanizm Prewencji* (zwanego dalej KMP lub Mechanizmem): Justyna Lewandowska, dr Aleksandra Iwanowska, Wojciech Sadownik (prawnicy).

Pracownicy Krajowego Mechanizmu Prewencji sprawdzili na miejscu stan przygotowania Ośrodka na przyjęcie osób stwarzających zagrożenie.

W ramach wizytacji wykonano następujące czynności:

1. przeprowadzono rozmowę z Urszulą Sikorską – zastępcą dyrektora Regionalnego Ośrodka Psychiatrii Sądowej w Gostyninie (dalej: ROPS) oraz innymi pracownikami podczas oglądu ROPS;
2. dokonano oglądu pomieszczeń ROPS przeznaczonych dla osoby stwarzającej zagrożenie;
3. dokonano oglądu pomieszczeń, w których planowane jest stworzenie Ośrodka;

W trakcie wizytacji wykonano dokumentację fotograficzną.

2. Charakterystyka jednostki

Wizytowana jednostka powołana została na mocy art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (Dz. U. z 2014 r. poz. 24), dalej: ustawa. Natomiast Minister Zdrowia działając na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy wyznaczył rozporządzeniem z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie wskazania zakładu psychiatrycznego wykonującego obserwację orzeczoną przez sąd (Dz. U. z 2014 r. poz. 86) Regionalny Ośrodek Psychiatrii Sądowej w Gostyninie jako zakład psychiatryczny wykonujący obserwację osób stwarzających zagrożenie.

W czasie wizytacji w Ośrodku nie przebywała żadna osoba stwarzająca zagrożenie.

3. Stan przygotowania Ośrodka do przyjęcia osób stwarzających zagrożenie

a) Personel

W dniu wizytacji w Ośrodku zatrudniony był jego kierownik, aktualny dyrektor ROPS. Poza tym 2 funkcjonariuszy Służby Więziennej było oddelegowanych do służby w Ośrodku.

W odniesieniu do pozostałego personelu, zgodnie z informacjami przekazanymi przez kierownictwo ROPS, w przypadku skierowania do jednostki osoby stwarzającej zagrożenie, pracownicy będą „pozyskiwani spośród osób zatrudnionych w ROPS”. W ocenie przedstawicieli KMP sytuacja ta wymaga monitorowania z uwagi na związaną z nią obawą pogorszenia poziomu świadczeń zapewnionych dotychczasowym pacjentom ROPS.

b) Warunki bytowe

W dniu wizytacji do przyjęcia osoby stwarzającej zagrożenie przewidziany był jeden pokój w oddziale Krajowego Ośrodka Seksuologii Sądowej ROPS. Z uwagi na fakt, że pomieszczenie to jest ulokowane w ROPS, w przypadku skierowania do Ośrodka osoby stwarzającej zagrożenie, wszyscy pacjenci zakwaterowani w tym oddziale będą musieli być przeniesieni na inne piętra.

Należy podkreślić, że pojemność ROPS określona została w załączniku nr 3 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 10 sierpnia 2004 r. w sprawie wykazu zakładów psychiatrycznych i zakładów leczenia odwykowego przeznaczonych do wykonywania środków zabezpieczających oraz składu, trybu powoływania i zadań komisji psychiatrycznej do spraw środków zabezpieczających (Dz. U. z 2013 r. poz. 64 ze zm.) i wynosi 48 łóżek. Biorąc pod uwagę fakt, że zadania Ośrodka będą realizowane w oparciu o bazę lokalową

ROPS, konieczne jest zmiana przepisów ww. rozporządzenia i zmniejszenie liczby miejsc w ROPS.

Liczba ta nie została zmieniona pomimo wyznaczenia ROPS nowych zadań bez jednoczesnego zwiększenia bazy lokalowej.

W związku z wymaganiami dotyczącymi warunków bytowych, określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie Krajowego Ośrodka Zapobiegania Zachowaniom Dysocjalnym, (dalej: rozporządzenie), konieczna jest całkowita przebudowa części ROPS przewidzianej do zakwaterowania osób stwarzających zagrożenie. Planowane prace obejmą przebudowę pokoi mieszkalnych, w tym wydzielenie nowych węzłów sanitarnych, jak również zmiany w bryle zewnętrznej budynku (przesunięcie okien). Ośrodek będzie wyposażony także w nowy system zabezpieczeń. W czasie wizytacji opracowywany był dopiero projekt budowlany Ośrodka. Do dnia wizytacji zakres podjętych działań ograniczał się do skierowania do Komenda Wojewódzkiego Straży Pożarnej w Warszawie wniosku o wyłączenie placówki z zakresu konieczności dostosowania drogi ewakuacyjnej do przepisów przeciwpożarowych.

Zgodnie z art. 54 ustawy do czasu spełnienia przez Ośrodek warunków określonych w rozporządzeniu, jednakże przez okres nie dłuższy niż 18 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, można umieszczać w Ośrodku osoby stwarzające zagrożenie, jeżeli zapewniono właściwe zabezpieczenie Ośrodka i możliwość udzielania świadczeń terapeutycznych.

W czasie przeprowadzonej wizytacji prace na terenie placówki, związane z realizacją koniecznych zadań, ograniczały się jedynie do opróżnienia pokoi przeznaczonych na placówkę z mebli i innego wyposażenia. Poziom zastanych przygotowań związanych z tak poważną inwestycją wzbudza poważną obawę, że w czasie określonym w art. 54 Ośrodek nie zostanie odpowiednio dostosowany.

W związku z ustaleniami przeprowadzonej przez zastępcę Rzecznika Praw Obywatelskich i pracowników KMP wizytacji, Rzecznik Praw Obywatelskich wystąpieniem z dnia 11 lutego 2014 r. zwróciła się do Ministra Zdrowia o podjęcie niezwłocznych działań w celu zagwarantowania przyszłym pacjentom Krajowego Ośrodka Zapobiegania Zachowaniom Dysocjalnym respektowania ich praw, ale również praw dotychczasowych pacjentów ROPS.

4. Zalecenia

Na podstawie art. 19 *Protokołu Fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zalecają:

Kierownikowi Ośrodka:

1. przystosowanie wyznaczonych pomieszczeń ROPS do wymogów stawianych jednostce w terminie przewidzianym w ustawie;
2. pozyskanie personelu do pracy w Ośrodku w sposób zabezpieczający prawidłową pracę ROPS, bez uszczerbku dla pacjentów tam przebywających.

Ministrowi Zdrowia:

1. zapewnienie odpowiedniego wsparcia kierownikowi Ośrodka w pracach dostosowujących pomieszczenia ROPS do wymagań KOZZD;
2. zmianę pojemności ROPS.